



Յ Ո Ւ Ց Ա Կ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՒ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՆՈՐ ՍՏԱՑՎԱԾ ԶԵՌԱԳՐԵՐԻ*

№ 372

ՄԱՍԵՀ ԲԱԲԱԶԱՆԻ ԿՏԱԿԻ ՊԱՏԾԷՆԸ
(Անգլերեն)

Թերթերը՝ 10:— Պրակները՝ 1:— Մեծությունը՝ 26,8×20,2×0,1 սմ.:— Նյութը՝ հասարակ բարակ թուղթ:— Կազմ՝ չունի:— Պահպանակներ՝ չունի:— Վիճակը՝ բավարար:— Գրությունը՝ միասյուն:— Դատարկ թղթերը՝ 1բ, 2բ, 3բ, 4բ, 5բ, 6բ, 7բ, 8բ— 10բ:— Տողերը՝ 25:— Գծումները՝ թուղթն ինքնին գծավոր է:— Գիրը՝ անգլերեն շեղագիր:— Զարդագրություն՝ չունի:— Գրիչը՝ անհայտ:— Պատվիրատուն՝ անհայտ:— Ժամանակը՝ 19-րդ դար:— Վայրը՝ Կալկաթա:— Ծանոթություն՝ կտակի անգլերեն պատճենը հանված է Մայր Աթոռի դիվանատան արխիվից:

ՀԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

Թ. 1ա.— This is my will.

To the Right Rev. Archbishop of New-Nakhichevan and Administrators of the holy church of that city and to all those who hear...

Թ. 7ա.— May God forgive all my enemies and give them a new heart and lead them through the agency of our beloved Saviour the hope of the world to the path of righteousness. To whom all glory for ever and ever, Amen,

Written and sealed in the year of our Lord Jesus Christ seven hundred ninety five (այսինքն 1795 թ.—Ն. Մ.) and the 15th of March at Cal-

* Ծարունակված «Էջմիածին» ամսագրի 1964 թվականի № № Ը—Թ-ից, ԺԲ-ից, 1965 թվականի № № Ը—Ժ-ից, 1968 թվականի № Է-ից, 1970 թվականի № № Դ—Ե-ից, Ժ-ից, ԺԲ-ից, 1971 թվականի № № Ե—Ը-ից, ԺԱ—ԺԲ-ից, 1972 թվականի № № Ա—Բ-ից, Դ-ից, 1973 թվականի № № Ա—Գ-ից, Ը-ից, 1974 թվականի № № Գ-ից, Է—Ը-ից, 1975 թվականի № № Ա-ից, Գ-ից, ԺԱ—ԺԲ-ից և 1976 թվականի № № Բ—Գ-ից:

cutta of East India.

L. S.

Masseh Papachan Mardiross.

Թ. 8ա.— We, the undersigners, testify that the same Masseh Mardiross by his free will bequested his property to the Archbishop. of New-Nakhichevan and declared the same Der Stepannos the priest and the delegate of St. Echmiadzin devisee and executor, and to whom he delivered the papers mentioned in body of will.

I testify

Der Hagob Der Bedrossian

Markar Ohannessian Tatoumianz

David Asvadzadorean.

№ 373

ՄԱՍԵՀ ԲԱԲԱԶԱՆԻ ԿՏԱԿԻ ՊԱՏԾԷՆԸ
(Անգլերեն)

Թերթերը՝ 5:— Պրակները՝ գոյություն չունի, առանձին թղթեր են, որոնք ամրացված են մետաղյա բռնիչով:— Մեծությունը՝ 27,1×21,7×0,05 սմ.:— Նյութը՝ հասարակ բարակ դեղնած թուղթ:— Կազմ՝ չունի:— Պահպանակներ՝ չունի:— Վիճակը՝ բավարար:— Գրությունը՝ միասյուն:— Դատարկ թղթերը՝ 1բ, 2բ, 3բ, 4բ, և 5բ:— Տողերը՝ 31:— Գծումները՝ թուղթն ինքնին գծավոր է:— Գիրը՝ անգլերեն շեղագիր:— Զարդագրություն՝ չունի:— Գրիչը՝ անհայտ:— Պատվիրատուն՝ անհայտ:— Ժամանակը՝ 19-րդ դար:— Վայրը՝ Կալկաթա:— Ծանոթություն՝ կտակի անգլերեն պատճենը հանված է Մայր Աթոռի դիվանատան արխիվից:

ՀԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

Թ. 1ա.— This is my will.

Թ. 5ա.— Written and sealed in the year of our Lord Jesus Christ sevenhundred ninety five and the 15th of March, at Calcutta of East India.

L. S.

Masseh Papachan Mardiros

(Ապա միշտ նույնն ինչպես նախորդ ձեռագրում՝ № 372-ում):

№ 374

ՄԱՍԵՀ ԲԱԲԱԶԱՆԻ ԿՏԱԿԻ ՊԱՏՃԷՆԸ
(Անգլերեն)

Թերթերը՝ 14:— **Պրակները՝** գոյություն չունի, առանձին թղթեր են, որոնք ամրացված են մետաղյա բռնիչով: **Մեծությունը՝** 29,5×23,5×0,1 սմ.:— **Նյութը՝** դեղնած և կեղտոտած շատ բարակ թուղթ:— **Կազմ՝** չունի:— **Պահպանակներ՝** չունի:— **Վիճակը՝** բավարար:— **Գրությունը՝** միասյուն:— **Դատարկ թղթերը՝** բոլոր թղթերի երկրորդ էջը դատարկ է:— **Տողերը՝ 25:**— **Գծումներ՝** չունի:— **Գիրը՝** անգլերեն շեղագիր:— **Զարդագրություն՝** չունի:— **Գրիչը՝** անհայտ:— **Պատվիրատուն՝** անհայտ:— **Ժամանակը՝** 19-րդ դար:— **Վայրը՝** Կալկաթա:— **Ծանոթություն՝** կտակի անգլերեն պատճենը հանված է Մայր Աթոռի դիվանատան արխիվից:

ՀԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

Թ. 1ա.— To Monsignor the Archbishop, the Administrators of beneficent foundations of Nor-Nahichevan, and to all who will learn this affair, I hu(m)bly announce them as follows.

When, I, the undersigned Masseh Mardiros, the same as above named, have remitted to Der Stephanus the above written act... (He alludes to the testament dated the 23th November 1793).

Signed and sealed at Calcutta, (թ. 14ա) this fifteenth day of March in the year one thousand seven hundred and ninety five.

(signed) Masseh Papajan or Mardiros
and sealed.

On the approvand and demand of Masseh Mardiros, we testify he has declared and said before us that this is his last will, special and particular testament in favour of the Bishop and the Administrators of Nor-Nahichevan, which he has signed, sealed and given in our presence to Der Stephanus Der Haroutian.

(Signed): Der Hagop Der Bedrossian

(Signed): Marcar Hovhannessian Papoumlants.

I am also witness,

(Signed): David Asvazadourian.

№ 375

ՆԱՄԱԿԻ ՊԱՏՃԵՆ
(Ֆրանսերեն)

Թերթերը՝ 4:— **Պրակները՝ 1:**— **Մեծությունը՝** 37,1×24,2×0,05 սմ.:— **Նյութը՝** դեղնած և կեղտոտած հասարակ թուղթ:— **Կազմ՝** չունի:— **Պահպանակներ՝** չունի:— **Վիճակը՝** բավարար:— **Գրությունը՝** միասյուն:— **Դատարկ թղթեր՝** չունի:— **Տողերը՝ 36:**— **Գծումները՝** թուղթն ինքնին գծավոր է:

— **Գիրը՝** ֆրանսերեն շեղագիր:— **Զարդագրություն՝** չունի:— **Գրիչը՝** անհայտ (շատ հավանաբար Կ. Պոլսի հայ փաստաբաններից մեկը):— **Պատվիրատուն՝** Տեր Ստեփաննոս քահանա Տեր Հարությունյանի ժառանգորդները:— **Ժամանակը՝** 7 մայիսի 1894 թ.:— **Վայրը՝** Կոստանդնուպոլիս:— **Ծանոթություն՝** ֆրանսերեն նամակի պատճենը հանված է Մայր Աթոռի դիվանատան արխիվից:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Կոստանդնուպոլսեցի հայ փաստաբանն ուսումնասիրելով Կալկաթայի նախկին բնակիչ Մասեհ Բաբաջանի մի քանի կտակները, այս նամակում որոշ բացատրություններ ու տեղեկություններ է տալիս այս կտակների կտակակատար և Մասեհ Բաբաջանի որդեգիր զավակ Տեր Ստեփաննոս քահանա Տեր Հարությունյանի ժառանգորդներին: Ինչպես նամակում պարզվում է, Տեր Ստեփաննոս քահանան Հնդկաստանից դեպի Նոր Նախիջևան գնալու ճանապարհին 1803 թվականին վախճանվել է Կոստանդնուպոլսում, իսկ բարերարն արդեն մահացած է եղել Կալկաթայում 1799 կամ 1800 թվականներին:

Հետաքրքրության և գործի կարևորության տեսակետից ստորև տրվում են նամակի որոշ մասերը միայն:

Թ. 1ա.— En réponse à Votre lettre du 29 Décembre dernier (այսինքն 1893 թ.—Ն. Մ.), nous avons l'honneur de Vous donner les explications suivantes, et afin de pouvoir les établir clairement, nous croyons nécessaire de commencer par mettre de nouveau ici succinctement les objets des testaments:

1. Testament du 23 novembre 1793, par lequel Masseh institue Der Stephanus son fils adoptif, et donne à lui et à ses héritiers la maison „Palahana“ en incluant à ce testament une quittance, dans laquelle il déclare qu'il a intégralement reçu de Der Stephanus la contrevaleur de la dite maison qu'il évalue à 9 roubles.

2. Testament du 30 mai 1794, par lequel il divise en 16 parts ses biens, meubles et immeubles, y compris la maison „Palahana“, et les lègues dans des proportions diverses à des oeuvres de bienfaisance, et fait certaines recommandations.

3. Testament du 15 mars 1795, dans lequel se référant à son testament de 1793, il institue de nouveau Der Stephanus son fils adoptif en ajoutant certaines conditions.

4. Enfin, codicille du 1er avril 1795, par lequel il lègue les loyers de la maison „Palahana“ à deux écoles de New-Nakhichévan exclusivement, afin qu'ils soient affectés à leur entretien et à condition que les dites écoles restent et demeurent pour toujours en mémoire de lui etc...

Թ. 3բ.— ... Der Stephanus ne pourrait sans doute se rendre possesseur de la maison „Palah-

ana" qu'après la mort de Masseh. or. depuis la mort de masseh qui est arrivée en 1799 ou en 1800, jusqu'à 1803, date à laquelle Der Stephanus est décédé à Constantinople dans le cours de son voyage, la dette provenant de la construction de la maison „Phalahana" n'avait pas encore été payée.

Թ. 4ա.— „Quant à votre père, c'est-à-dire au petit-fils de Der Stephanus, il est aisé de comprendre qu'il ne pouvait pas faire des démarches lors du vivant de son père, prêtre, et il est mort en Egypte avant même son père, il y a (քաղ է թողնված թիվը) ans.,

Թ. 4բ.— „Il ne serait pas peut-être superflu d'ajouter aussi que la maison „Palahana" est une récompense amplement méritée de tant de peines et de sacrifices que Der Stephanus s'est imposés pour le bien de sa nation: il a voyagé pendant de longues années dans les pays les plus lointains, il a ramassé pour New-Nakhichévan et pour diverses institutions de bienfaisance des sommes considérables qu'il a fait parvenir à leurs destinations, sans recevoir aucune compensation. Des lettres de remerciements et d'autres papiers que nous avons, confirment ce que nous annonçons...

ՀԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Թ. 1ա.— Constantinople, le 7 Mai 1894.
Affaire: Testaments de Masseh Papajan.
(Ապա տրվում է համակի տեքստը):

№ 376
ՖԵՐՄԱՆ
(Տաճկերեն)

Թերթերը՝ 1:— Պրակները՝ 1:— Մեծությունը՝ 51,5×31,9×0,01 սմ.:— Նյութը՝ սպիտակ դիմացկուն հաստ թուղթ:— Կազմ՝ չունի, զետեղված է սպիտակ շորից կարված մի տոպրակի մեջ:— Պահպանակներ՝ չունի:— Վիճակը՝ լավ:— Գրությունը՝ միասյուն:— Դատարկ թղթերը՝ 1բ:— Տողերը՝ 4:— Գծումներ՝ չունի:— Գիրը՝ արաբերեն հասիսի տառեր: Զարդագրություն՝ չունի:— Գրիչը՝ անհայտ:— Պատվիրատուն՝ անհայտ:— Ժամանակը՝ 19-րդ դար:— Վայրը՝ Կոստանդնուպոլիս:— Ծանոթություն՝ սույն ֆերմանը նվեր է ստացվել Ստամբուլից:

№ 377
ՖԵՐՄԱՆ
(Տաճկերեն)

Թերթերը՝ 1:— Պրակները՝ 1:— Մեծությունը՝ 81,5×57,1×0,01 սմ.:— Նյութը՝ սպիտակ դիմաց-

կուն հաստ թուղթ:— Կազմ՝ չունի, զետեղված է սպիտակ շորից կարված մի տոպրակի մեջ, որի վրա տաճկերեն գրված է «Միքայիլ էֆենդի»:— Պահպանակներ՝ չունի:— Վիճակը՝ լավ:— Գրությունը՝ միասյուն:— Դատարկ թղթերը՝ 1բ:— Տողերը՝ 5:— Գծումներ՝ չունի:— Գիրը՝ արաբերեն հասիսի տառեր:— Զարդագրություն՝ չունի, սակայն թղթի վերելում և կենտրոնում նկարված է իսլամական տուղրան, բառերն ու տառերը մեջեմեջ ընդելուզված: Տուղրայի չափերն են 18×23 սմ.:— Գրիչը՝ անհայտ:— Պատվիրատուն՝ անհայտ:— Ծաղկողը՝ անհայտ:— Ժամանակը՝ 19-րդ դար:— Վայրը՝ Կոստանդնուպոլիս:— Ծանոթություն՝ սույն ֆերմանը նվեր է ստացվել Ստամբուլից:

№ 378
ՖԵՐՄԱՆ
(Տաճկերեն)

Թերթերը՝ 1:— Պրակները՝ 1:— Մեծությունը՝ 52×32,1×0,01 սմ.:— Նյութը՝ սպիտակ դիմացկուն հաստ թուղթ:— Կազմ՝ չունի, զետեղված է սպիտակ շորից կարված մի տոպրակի մեջ:— Պահպանակներ՝ չունի:— Վիճակը՝ լավ:— Գրությունը՝ միասյուն:— Դատարկ թղթերը՝ 1բ:— Տողերը՝ 4:— Գծումներ՝ չունի:— Գիրը՝ արաբերեն հասիսի տառեր: Զարդագրություն՝ չունի:— Գրիչը՝ անհայտ:— Պատվիրատուն՝ անհայտ:— Ժամանակը՝ 19-րդ դար:— Վայրը՝ Կոստանդնուպոլիս:— Ծանոթություն՝ սույն ֆերմանը նվեր է ստացվել Ստամբուլից:

№ 379
ՖԵՐՄԱՆ
(Տաճկերեն)

Թերթերը՝ 1:— Պրակները՝ 1:— Մեծությունը՝ 57,3×41×0,01 սմ.:— Նյութը՝ սպիտակ դիմացկուն հաստ թուղթ:— Կազմ՝ չունի, զետեղված է սպիտակ շորից կարված մի տոպրակի մեջ:— Պահպանակներ՝ չունի:— Վիճակը՝ լավ:— Գրությունը՝ միասյուն:— Դատարկ թղթերը՝ 1բ:— Տողերը՝ 4:— Գծումներ՝ չունի:— Գիրը՝ արաբերեն հասիսի տառեր: Զարդագրություն՝ չունի:— Գրիչը՝ անհայտ:— Պատվիրատուն՝ անհայտ:— Ժամանակը՝ 19-րդ դար:— Վայրը՝ Կոստանդնուպոլիս:— Ծանոթություն՝ սույն ֆերմանը նվեր է ստացվել Ստամբուլից:

ՀԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Թ. 1բ.—Այստեղ կա 2 սմ. տրամագծով մի կնիք, սև թանաքով կնքված:

(Ծաքունակելի)

